

Dolavec izhaja vsak petek z datumom naslednjega dne. — Naročnina za celo leto K 5.20, za pol leta K 2.60, za četrt leta K 1.30. Posamezna številka 10 vin. Naročnina za Nemčijo za celo leto 5 mark, za Ameriko 2 dolarja. Pošiljajte na uredništvo in upravištvo: Ljubljana, Šelenburgova ulica št. 6, prvo nadstr.

DELAVEC

Rokopisi se ne vračajo. — Inzerati z enostolpnimi petimi vrsticami se zaračunavajo in sicer: pri enkratni objavi po 18 vin., pri trikratni po 16 vin., pri šestkratni po 14 vin., pri celoletnih objavih po 12 vin. za vsakokr. — Za razne izjave itd. stane peti vrstica 24 vin. — Reklam. so poštn. ine proste. — Nefrankirana pisma se ne sprejemajo.

Revolucija v Rusiji.

Rusija je velika država, ki šteje nad 170 milijonov prebivalcev. Večja obsežnost njena, mešane narodnosti, krepko plemstvo, bogati veleposestniki in dvor na eni strani ter ogromna množina kmetov mušikov, vse to je izredno ugodno za boje za privilegije ali pravice sedaj te, sedaj one skupine. Industrijalnega delavstva je razmeroma malo le po velikih mestih, ki jih ima Rusija precej.

Leta 1905 so imeli na Ruskem zadnjo večjo ustajo. Dobili so po tej revoluciji precej demokratično ustavo, toda vlada jo je po kratkem presledku zopet znatno omejila. Vedni spori v dvornih krogih ter velikanska korupcija med najvišjim uradništvom so bili tudi začetni čas na dnevnem redu. V dumi so bili ostri nastopi, posebno so napadali vlado liberalci (kadeti) in socialisti, prvi zaradi nerednosti in premajhne odločnosti, drugi so opominjali na čimprejšnji mir, čes da bo sicer Rusija doživela grozno katastrofo. Vladi vse to ni bilo všeč, zato je nameravala poslati dumo domov in najbrže uvesti diktaturo. Duma se tem načrtom ni uklonila. Izvolila je iz svoje srede narodni odbor vseh opozicijskih strank, pridobila zase najprej vojaštvo v Petrogradu, in potem dala zapreti vso prejšnjo vlado, sestavila ministrstvo ter prevzela vladne posle.

V Petrogradu in po drugih večjih mestih so bile tokrat velike demonstracije zaradi pomanjkanja živil in za mir. Duma je to priliko izrabila in napravila prevrat, čes da je vsega tega kriva vlada. Po poročilih sporazuma se je torej prelevila demonstracija za kruh in mir v revolucijo v prilog vojnih hujskačev. Sporazum se je sicer bal tega prevrata, čeprav ga sedaj na vse pretege hvali in poveljuje, ker upa od njega nove žilave sile, ipak utegne nesti iz njega splošna zmešnjava.

Skoro vsa dosedanja poročila prihajajo potom Anglije. Popolnoma nepristranskih poročil ni. Ta poročila pripovedujejo, da je car Nikolaj III. odstopil, da mu bo naslednik veliki knez Mihael, a zopet druga poročila trdijo, da Mihael ne sprejme carske kroge, marveč carjev stričnik Ciril, in še ena poročila pa trdijo, da so proklamirali za carja dosedanega prestolonaslednika, Mihael bo regent, veliki knez Nikolaj Nikolajevič pa vrhovni poveljnik vojske. Nova vlada je izdala jako liberalno proklamacijo, koje vsebino objavljamo spodaj, in car je baje izdal oklic, v katerem se odpoveduje prestolu zase in za svojega sina.

Če čitamo vsa obsežna poročila o tej revoluciji, uvidimo takoj celo vrsto odprtih vprašanj. Prevrat v Rusiji se je posrečil. Velika mesta se strinjajo z njim, tudi vsaj del vojaštva je na strani nove vlade. Ni pa jasno, ali je nova vlada carja prisilila k odstopu ali pa je odstopil sam in kakšno zaslombo ima carjeva stranka. Nedvomno se vse vojaštvo ni podredilo novi vladi; ker pa dobivamo poročila le potom nove vlade, je prav mogoče, da se car še brani, da bo njegova stranka vstopila zanj. Ruski car je izredno konservativen mož, ki ima pri konservativcih tudi zaslombo. Neverojetno je, da bi se bil skoro absolutni vladar kar vdal tej usodi.

Poročila pravijo, da je nova vlada napravila zopet red. Take vesti so prav navadne

bajke. Gibanje je nastalo zaradi pomanjkanja življenskih potrebščin. To vprašanje pa nova vlada ne bo mogla ugodno rešiti. Če je tudi res nastal prvi trenutek mir, kar pa ni verjetno, je vendar veliko vprašanje, jeli bo nova vlada kos svojim obljubam ali ne. Ruska revolucija je naperjena proti vojski, absolutizmu, bedi. In kdo more trditi, da ne zaneti ta iskra, ki so jo zagnali ruski liberalci med ruske narode, veliko gibanje za dosego najraznovrstnejših pravic. Ta bodočnost je še temna, a vendar prinaša svobodo ruskim narodom in najbrže tudi približuje konec vojne. Krvave demonstracije, nesoglasje med poveljniki in strankami se ne dajo spraviti s sveta z lepimi manifesti in z enostranskimi poročili.

Najnovejša poročila pravijo, da je Rusija razdeljena v dva tabora. Zlasti ne zaupajo novi vladi socialisti, ki bi radi preprečili, da ne bi ostal politični kurz v Rusiji pri starem. Nemiri se povsod ponavljajo. V celi Rusiji je vlada proglašila oblegovalno stanje.

Ruska igra še ni končana; prav mogoče je, da prinese velike dogodke, ki bodo v blagoslov Rusiji in celi Evropi.

Izvršilni odsek državne dume objavlja to-le listo novega narodnega kabineta:

Knez Lvov, predsednik zveze zemstev, ministrski predsednik in minister notranjih zadev; petrogradski poslanik Miljukov, minister zunanjih zadev; poslanec za Saratov Kerenski, pravosodni minister; podpredsednik državne dume Ukrašov, prometni minister; poslanec za Kostromo Konovalov, minister za trgovino in industrijo; profesor na vseučilišču v Moskvi Manuilov, minister za javni pouk; član državnega sveta in bivši predsednik tretje dume ter predsednik združenih odsekov mobilizirane industrije Gučkov, vojni minister in časosno mornariški minister; poslanec Petrograda Šingarev, poljedelski minister; poslanec Kijeva Terščenko, finančni minister in poslanec iz Kazanji Godnjev, državni kontrolor.

Nova vlada hoče zgraditi svojo politiko na teh-le načelih:

Splošna neposredna amnestija za vse osebe, tudi za zločine, izvršene na političnem ali verskem polju, med njimi tudi za zločine terorističnega značaja, vojaške revolucije in zločine proti poljedelskim zakonom, nadalje svoboda mnenja, časopisja, društvena in zborovalna svoboda, pravica do stavke z razširjanjem teh pravic na vojaške osebe v mejah, ki jih dovoljujejo vojaške in tehnične razmere, odstavljene vseh utesnitev proizvodnih od socialnih, verskih ali narodnih vzrokov, neposredno pričetje priprav za sklicanje konstituante, ki naj, sloneča na splošnem, poštenem pravu, vpelje vlado in sprejme ustavo. Institucija policije se nadomesti z narodno milico z voljenim poveljnikom, ki bo podrejena vodstvu samouprave.

Komunalne volitve se vrše na podlagi splošne volilne pravice. Čete, ki so udeležene pri revolucionarnem gibanju, se ne bodo razorožile, marveč so bodo konsingirale v Petrogradu.

Odpravijo se vse utesnitve za vojake glede socialnih pravic.

Provizorična vlada polaga važnost na to, da dostavi, da ne namerava porabiti

vojnega stanja za to, da zavleče izvedbo zgoraj imenovanih reform.

*

Prevrat v vladi hoče sporazum izrabit zase, zakaj zastopniki njegovi so že priznali novo vlado. Veliki knez Mihael je izdal oklic, v katerem pravi, da sprejme ponudeni prestol le, če se izvrši zanj splošno glasovanje. Med množicami in tudi vojaštvom je silno razlučenje; pri izgrelih je bilo umorjenih več političkih veljakov. Prejšnje ministre postavijo pred državno sodišče. Med novo vlado in delavskimi zastopniki se je baje sklenil dogovor, ki določa, da se v čimkrajšem roku izvrše volitve v ustavni odbor (konstituanto) po splošni volilni pravici. V narodnem odboru dume sta zastopaua tudi Kerenski (pristaš delavske stranke), ki je tudi minister, in sodrug Čezje, pristaš socialno demokratične stranke. Poročila o bivališču carske rodovine so kaj različna. Narodni odbor pravi, da je car na varnem, druga poročila pa pravijo, da je car v krogu svojih pristašev. Boji med pristaši nove vlade in starega režimb se vrše skoro povsod. Zlasti je južna Rusija razdeljena v dva tabora: v pristaše prejšnje vlade in republikance. Upore so imeli pri mornarici v Kronstadtu in v Črnem morju. Med glavne vzroke prevrata spada vtikanje Angležev v ruske notranje razmere, kar je prav posebno pospeševalo terorizem. Poleg tega je pa baje prejšnja vlada nagibala k posebnemu miru, ki so se ga bale države sporazuma in ruski kapitalisti. Vse te okoliščine so se spojile v opozicijskih strankah. Opozicija, ki je izvedla prevrat, je morda mislila, da bo sprememba potekla gladko, toda mase, ki so izdatno pomagale pri prevratu ne žele nadaljevanja vojne, marveč konec vojne, več svobodščin, demokratično uredbo Rusije. To načelo bo najbrže tudi zmagalo. Nekatera poročila trde, da se Rusija ob tej priliki razcepi na več držav republik. Tudi to je mogoče, ker je država ogromna ter streme demokratičneje pokrajine po samostojnosti. Rusija bo v teh krvavih bojih napredovala, priborila si bo več demokratizma in stopila na pot sprave in miru, to pa ali v celoti ali pa v posameznih delih. Žalostno je le to, da mora teči kri za pravice.

Pri nas?

Rudarji v Nemčiji so predložili rudniškim posestnikom zahtevo po zvišanju mezde. Zveza rudniških posestnikov jim je odgovorila, čes da se je mezda kopačev dvignila povprečno na 9 mark na šiht v ruskem revirju. Rudarji tej trditvi niti ne ugovarjajo, marveč le pravijo, da je mnogo rudarjev, ki zaslužijo manj in imajo velike družine. Nekateri kopači zaslužijo tudi po 11 do 12 mark.

Seveda v Nemčiji imajo javno kontrolo. Uradna statistika o mezdah se izdaja vsako četrtletje in statistika o zadnjem četrtletju 1916 je že izšla februarja 1917. V teh poročilih je priobčena tudi statistika o mezdah v plavžih in rudništvu. Navedene so v poročilih sicer le povprečne mezde, vendar tudi ti podatki izpričujejo, ali mezde padajo ali se višajo, kar je zlasti sedaj ob vojni draginji prav važno.

In pri nas? Naši oficialni mezdni podatki že niso izšli od leta 1913. Tudi ob

miru smo dobivali te statistične podatke šele eno ali dve leti pozneje.

Pri nas se moramo zanašati le na zasebne ali poluradne podatke, če hočemo doznati visokost povprečnih mezd. Prej smo jih doznali po prispevkih osrednjemu rezervnemu skladu bratovskih skladnic, odkar je ustanovljena nezgodna zavarovalnica za rudarje, pa dobivamo v to potrebne podatke pri zavarovalnici, in sicer približno poldrugo leto pozneje. Nekaj podatkov dobimo tudi v poročilih Centralnega društva rudniških posestnikov, ki jih pa ne more nihče kontrolirati. Ta zakasnela poročila onemogočajo vsakršno kontrolo glede na mezde in tudi glede na vedno draženje premoga, ki se navadno utemeljuje z zvišanjem mezd. Konsumenti se zaradi tega ne pritožujejo, rudniškimi posestnikom je pa seveda všeč, da se morejo hvaliti z „zvišanimi mezdami“, ki jih delavci sploh niso dobili ali pa znašajo le majhen odstotek.

Po uradnem poročilu je znašala povprečna mezda v tretjem četrtletju 1916 v Nemčiji mark povprečno na dan:

	sploh vseh rudarjev	kopačev in kval. rudarjev
Okrožje Dortmund	6:57	8:50
Saarbrücken (drž. rud.)	5:19	6:29
levo Porenje	6:87	8:43
Aachen	5:55	6:86

To so čisti zasluži po odšteti vseh delovnih stroškov in vseh zavarovalnih prispevkov. V dortmudskem okrožju je zaposlenih skoro 300 000 rudarjev, v drugih treh okrožjih pa skoro 50 000.

Kakšne so pa povprečne mezde v Avstriji? Po poročilu nezgodne zavarovalnice za rudarje za leto 1915 so se izvršili obračuni, ki navajajo naslednje povprečne mezde na ših v revirjih:

Moravska Ostrava	K 4:79
Pízenj Mies-Kuttenberg	3:92
Mostec-Elbogen	5:07
Teplice	5:17
Falknov-Komotava	4:68
Grádec-Celje-Ljubljana	3:76

V celoti povprečno K 4:48

Od teh povprečnih zneskov bi morali še odšteti vse delovne stroške in zavarovalne prispevke, če bi hoteli navesti pravi prejemek delavcev, kakor ga navaja nemško poročilo. Celotna povprečna mezda K 4:48 znaša po sedanjem kurzu v nemškem denarju 2 marki 98 fenigov, torej niti ne 3 marke.

Vrhutega je vobče znano, da so se življenske potrebščine v Nemčiji manj podražile nego v Avstriji. Po poročilih c. kr. statističkega urada so poskočile cene živilom v času od julija 1914 do decembra 1915 v Avstriji povprečno za 104 odstotke v Nemčiji pa za 51 odstotkov.

Rudarji bodo morda zmajevali z glavo, ko bodo te številke čitali, toda številke prejasno dokazujejo, da bi jih mogel kdo ovreči. Tudi bi nič ne škodovalo, če bi o stvari razmišljali sveti in komisije, ki se bavijo s pomanjkanjem premoga. Povedati pa moramo tudi, da so rudarji v Nemčiji bolje organizirani nego pri nas.

Bajka o enakosti.

Socialni demokratje hočejo, da bi bili vsi ljudje enaki, to je neumnost. Narava sama je naredila ljudi neenake. Nikdar se to ne da izpremeniti.

Take govornice se lahko slišijo od ljudi, ki so sicer pametni. Človek jim na to odgovori, da se socialisti ne bore za enakost, ker imajo sami toliko razuma, da ne zahtevajo nemogočih reči, ampak da so enake pravice njih cilj. Pa je že zopet pripravljena modra opazka:

„Tako! Lenoba in pridnost naj imata enako življenje. Tepec naj uživa to, kar modrijan! Če imajo socialisti take namene, naj le ostanejo daleč proč od nas!“

Tak mož bi imel popolnoma prav, če se le ne bi motil o namenih preklicanih socialistov. Ne bi se pa mogel tako kruto

motiti, če bi se le nekoliko ozrl po sedanji družbi. Kakšne pravice imata lenoba in pridnost, kakšni užitki se ponujajo tepcu in modrijanu, to se lahko imenitno študira v današnjih razmerah, in kdor se s tem kaj bavi, ne bo mogel želeči, da bi ostalo tako kakor je.

Delavec v tovarni, jami, na železnici, v plavžu mora biti priden, tudi če bi rajši včasih malo polenaril. Kajti zanj velja kazen stradanja za zanemarjanje pridnosti. Nanj gledajo oči paznikov, mojstrov, vsakovrstnih predpostavljanih, da spoštuje pregovor: „Čas je denar!“ Vsakovrstne bistrume kontrole vpeljujejo podjetniki, da preprečijo vsako potratu časa „svojih“ delavcev. Če pa uganja proletarec lenobo, ne dela tega prostovoljno; kajti ključne tovarne imajo gospodarji, in če gospodarska kriza omeji naročila, ne ve fabrikant kaj početi s pridnostjo svojih delavcev. Kadar se zmanjša reka profitov, so delavci prvi, ki se morajo pokoriti za grehe kapitalizma.

Lenoba in pridnost nimata v kapitalistični družbi enakega življenja; tej resnici se ne da ugovarjati. Ali razmerje vendar ni tako, kakor si navadno domišljajo nasprotniki socialistične enakosti, ampak ponajveč ravno narobe. Lenobi se bolje godi kakor pridnosti; kajti dobro življenje po kapitalističnih zakonih ni odvisno od tega, koliko človek dela, temveč od tega, koliko dela prevale na druga pleča, koliko drugih ljudi vpreže v svojo službo, skratka kako zna izkoriščati ljudi. Ugodno življenje daje posest. Bogastvo omogoča lenobo in užitke obenem; pridnost pa se večinoma tako poplačuje, da mora biti človek, ki jo uganja, vesel, če zasluži zanjo vsakdanji kruh. Včasih pa še tega skromnega cilja ne doseže.

Idealisti, ki trepečejo pred socialističnim uniformiranjem, bi nemara vendar priznali, da to ni najlepše razmerje. Morda bi bilo vendar nekoliko pravičnejše, da bi užival dobrote življenja v večji meri tisti, ki jih ustvarja; namesto da dobiva lenoba nagrade. Toda ta zahteva je lahko pravična, etična in moralna, pa se v kapitalistični družbi vendar ne more izpolniti. Kajti dobrote življenja se ne morejo izdelovati z golimi rokami v zraku. Treba je zato orodja, strojev, tovarn, zemlje, jam — poleg tega pa dela kot najvažnejši element. Zakaj ruda ne prlde sama iz rudnika, jeklo ne raste na trati in sukno ne dežuje iz oblakov.

Delo pa ne pride do strojev, v plavže, v fabrike, na železnice, na parnike, na laboratorije, če mu tega ne dovoli bogastvo. To pa daje dovoljenje le pod enim pogojem: „Delaš lahko, ampak sad tvojega dela bo moj. Če tudi zraste ob tvojemu trudu in potu, zraste vendar na mojem, in če te ne pustim na svoje, lahko iščeš, kje te bodo pustili.“

Tako nabira bogastvo nove in nove sadove, raste in raste, omogoča sebi vse lepše in prijetnejše življenje, utrjuje svojo moč, monopolizira izkoriščanje in si zavaruje v vedno večji meri pravico do lenobe. Pridnost pa prihaja boljbolj v njegovo odvisnost.

V tesni zvezi s tem je tudi argument o vžitkih tepca in modrijana. Če ima neumnež polno možnjo denarja in polno listnico vrednostnih papirjev, tedaj lahko uživa vse, kar daje svet. Pameten in moder človek si mora odrekatiti užitke, če je siromak. Nihče ne vprašuje, če je kapitalist v tem ali onem slučaju sposoben za pravo uživanje. S svojim denarjem si lahko kupuje knjige in slike; če jih razume, je postranska stvar. V njegovi knjižnici in po njegovih sobanah je prostora zanje in za baharijo so tudi take reči primerne. Drugim ljudem je dala priroda nemara več sposobnosti, da bi jih uživali z dobičkom za svoje znanje in za svoj okus; priroda pa jim je pozabila dati tudi denarja, ki je v tepčevih blagajni.

Le tepci in lenuhi morejo želeči, da bi ostale te razmere neizpremenjene. Socializem pa ne namerava privilegij za tepce in lenuhe; bori se zato, da poda življenje ljudem enake

pogoje, potem pa naj pride do boljnjih užitkov tisti, ki je več vreden, ne pa tisti, čigar očetje so znali bolj in intenzivno ropati in izkoriščati. Ljudje ne postanejo „enaki“, če mine kapitalizem; po naravi bodo eni veliki, drugi majhni, eni plavi, drugi črni, eni delavci, drugi zaspani, eni razumni, drugi zabiti. Ta prirodna različnost ostane, ker se ne da meni nič tebi nič odpraviti; ali odstraniti se da kapitalistični red, ki pači to različnost in visi nasilstvo nad naravo. Odpraviti se da gospodstvo denarne mošnje, ki daje tepcu, kar gre modremu in lenuhu, kar gre pridnemu. To je cilj socializma.

Ureditev mezd in delovnih razmer v vojni industriji.

Izšla je naredba in izvršilne določbe, ki urejujejo mezdne in delovne razmere v obratih vojne industrije. K tem obratom spadajo v zmyslu teh naredeb obrati, ki se porablja v vojne namene po vojnodajatelvenem zakonu, in potem vojaški upravi spadajo obrati. Naredbe naglašajo načelo, da je dovoljevati v takih obratih zaposlenim osebam njih poklicni izobrazbi in njih zmožnostim primeren delovni zaslužek, ki je utemeljen v vsakokratnih življenskih in delovnih razmerah. Ta zaslužek bodi v obratih enake vrste enakomeren in ne nižji kakor v podobnih obratih, ki ne služijo vojaškim namenom. V svrhu izvedbe te ureditve mezd se osnujejo v posameznih deželah

pritožne komisije,

ki bodo sestavljene tudi iz zastopnikov delodajalcev in delavcev. Naredba se nanaša tudi na delavce vojne industrije, ki niso podrejeni vojnodajatelvenim zakonom. Komisija ima tudi pravico razsojati in sme svoj sklep dati izvršiti. Dalje določa naredba, da sme delavec v vojni industriji zapustiti dele le iz važnih vzrokov, sicer ga utegne zadeti kazen.

Pri ženskih delovnih močeh opravičujejo izstop iz dela izpolnjevanje neodvnljivih materinskih in drugačnih rodbinskih dolžnosti. Na drugi strani pa smejo tudi delodajalci, v kolikor so lastniki takih obratov, odslej odpuščati delavce le iz važnih vzrokov in s posebnim dovoljenjem oblastvenih organov. Če komisija odkloni tožbo zaradi odpusta ali izstopa iz dela, če sicer misli stranka, da je v zmyslu obrt nega reda opravičena zahteva izstop ali odpust, sme stranka potem zahtevati razsodbo še pri sodnji. Nove naredbe prinašajo torej delodajalcem in delavcem nove pravice in nove dolžnosti. Smoter je na eni strani, zagotoviti delavcem primerne življenske razmere, na drugi strani pa, pospeševati produktivno silo vojnodobavnih obratov in s tem tudi zmožnost vojske.

Tako nekako pravi uradno poročilo. Mi še izpregovorimo o teh novih zakonih.

Domači pregled.

Parlament — koncem maja. „Hlas Naroda“ poroča iz zanesljivega vira: Parlament bo sklican v drugi polovici maja.

Občni zbor podružnice kovinarjev na Jesenicah. V nedeljo, dne 18. t. m., se je vršil ob obilni udeležbi občni zbor članov kovinarske podružnice. Predsednik sodrug Gabriel, ki je občni zbor vodil, je poročal, da je podružnica v minulem letu imela pet mesečnih shodov, odbor pa osem sej, v katerih je rešil društvene posle. Organizacija je poslala tri spomenice obratu in deželni vladi, v katerih je prosila odpomoči zlasti v aprovizacijskih stvareh. Spomenicam se je deloma ugodilo. Tovarna je izplačala delavcem tudi druginjsko doklado, v že znani izmeri. Nadalje se je predsednik spomnil tudi med letom umrlih članov, ter se staremu odboru zahvalil za sodelovanje. Blagajniško poročilo, ki ga je podal sodrug Toff je bilo naslednje: Dohodki: Preostanek lanskega

leta 77 K 98 h; 76 pristopnin 46 kron; 1819 prispevkov po 70 h 1273 K 30 h; 2525 prispevkov po 60 h 1315 K; 186 prispevkov po 34 v 63 K 24 v, knjižnica 18 K 96 v. Skupaj 2716 K 80 v. Izdatki: Bolniška podpora 68 kron; strokovni list 271 K 60 vin.; inkaso 57 K 91 vin.; shodi 60 K; uprava 41 K 69 vin.; izredna podpora 80 K; knjižnica 48 K 15 vin.; razno 17 K 20 vin. Na zvezo se je odposlalo 2009 K 73 vin. V blagajni koncem leta 140 K 20 vin. Poročilo blagajnikovo se je vzelo brez debate na znanje. V novi odbor so bili izvoljeni naslednji sodrugi in sodruginje: Predsednik: Franc Gabriel, namestnika: Mazi Jožef in Likovič Manca; blagajnik: Moreti Jožef, namestnika: Strugar Matija in Malenšek Jerica; zapisnikar: Toff Mihael, namestnika Legat Simon, Malenšek Ivana. Knjižničar: Cegnar Ivan, namestnika: Jereb Janko, Malenšek Marija, dalje v odbor Zugwitz Anton, Ambrožič Vincenc, Ravnik Janko, Svetina Mihael. V nadzorstvo so bili izvoljeni: Marčič Martin, Bertonec Anton in Noč Ivana. Predsednik Gabriel je nato novoizvoljeni odbor bodril k vztrajnemu delu, kakor tudi vse ostale člane. Sodrug Zore se je nato bavil s „Plačilno in pritoževalno komisijo“, katere uvedbo namerava vlada odrediti. Pečal se je nadalje tudi s cesarsko naredbo obrtnega zakona § 1154 b. Priporočal je vsem navzočim, zlasti odboru, da naj odločno izpolnjuje organizacijo, ki je jeseniškemu delavstvu neobhodno potrebna, nakar je sodr. Gabriel zaključil lepo zborovanje.

Nemški „Nationalverband“. V predsedstveni seji 17. t. m. je posl. Hummer predlagal, naj »Nationalverband« izjavi, da stoje slovanski ugovori proti preuredbi Avstrije v brezpogojnem nasprotju z zahtevami države. Ta predlog je bil sprejet in ravno tako drug predlog, ki pravi, da se »Nationalverband« drži s kršč. socialci dogovorjene smeri, da odločno zahteva naj se najprej izvede preuredba razmer v državi in šele potem skliče državni zbor.

„Češki Svaz“ je imel 17. t. m. pod predsedstvom posl. Staneka sejo, katere se je udeležilo 72 poslancev. Po politični debati je bil storjen sklep, v katerem je rečeno: Plenarna seja sklepa, svaz izreka prepričanje, da ne zahtevajo le gospodarske in politične razmere, da se takoj skliče državni zbor. Dalje izreka prepričanje, da se morajo vprašanja češko-nemškega spora rešiti samo potom medsebojnih pogajanj in soglasja, na kar so češke stranke bile in so še pripravljene. Končno opozarja sklep z vsem poudarkom na odgovornost, ki zadene one, ki svetujejo drugačno postopanje pri rešitvi narodno-političnih zadev.

Nakaznice za meso namerava uvesti urad za prehrano. Te nakaznice naj določijo množino mesa, ki ga sme kupiti ena oseba na dan ter naj onemogočijo, da bi premožni sloji porabili preveč mesa.

Nove maksimalne cene za krompir. Kranjska deželna vlada je določila nove najvišje cene za krompir. 1 kg zdravega, suhega krompirja letine 1916 ne sme stati več kot 20 vin. Za nov krompir letine 1917 bo znašala maksimalna cena od 10. avgusta 1917 21 vin. za kilogram. Te maksimalne cene se ne tičejo krompirja — rogljičarja.

Nove najvišje cene za klavno govedo. Kranjska deželna vlada je določila za klavno govedo naslednje nove najvišje cene za kilogram žive teže. I. Voli: I. kakovost 3 K 50 v; II. kakovost 3 K; III. kakovost 2 K 50 vin. 2. Krave: I. kakovost 3 K 10 v; II. kakovost 2 K 70 vin.; III. kakovost 2 K 30 vin. 3. Telice in biki: I. kakovost 3 K 50 vin.; II. kakovost 3 K; III. kakovost 2 K 40 vin.; koščena živina 1 K 80 vin.

Prodaja saharina se prične 26. marca. **Nove maksimalne cene za mleko na Kranjskem.** Deželna vlada je zaukazala: Pri prodaji neposnetega mleka se v ozemlju mesta Ljubljane naslednje najvišje cene smejo preseči: 1. Kadar prodaja pridelovalec, in sicer: a) neposrednim porabni-

kom, kadar se dostavi mleko na dom, za liter 44 vinarjev; b) mlekarjam in trgovcem z mlekom, kadar se dostavi mleko v mlekarjo, oziroma trgovcu, 40 vinarjev. 2. V nadrobni prodaji: a) za mleko iz mlekarne, in sicer: za prodajo v mlekarji »Mlekarske zveze« v Ljubljani 44 vinarjev; za prodajo v nadrobni prodaji v posebnih prodajalnah ali na dom postavljeno 48 vinarjev; b) za drugo mleko v prodaji na drobno v posebnih prodajalnah ali na dom postavljeno, 46 vinarjev — V vseh drugih delih dežele se pri prodaji neposnetega mleka ne smejo preseči cene v izmeri 30 do 36 vinarjev za liter. V teh mejah naj določijo politična okrajna oblastva, upoštevajoč lego kraja pridelovanja, oziroma dobave, za vsako občino svojega okraja dovoljene najvišje cene in jih razglase. — Prestopki proti tej naredbi se bodo kaznovali s 5000 kronami ali 6 meseci zapora.

Oproščeni železničar. Zlasti med sedanjem vojno je železničarska služba silno naporna in težka, tako, da je dostikrat ni zmagati. Zdaj je bil piometni uradnik Ivan Fröhlich obtožen, da je kriv železniške nesreče, ki se je zgodila 10. decembra 1915 v Kresnu. Ta dan sta trčila dva vlaka in je bilo razbitih več vagonov. Izkazalo se je, da se je zgodila ta nesreča, ko je bil Fröhlich že 17 ur v službi, ko je poleg svoje službe tudi opravljal službo odsotnega telegrafista ter bil po odpravi 38 vlakov že ves izmučen. Sodišče ga je oprostilo.

Predsedstvo hrvaške Starčevićanske stranke je prevzel poslanec dr. Matko Laginja.

Požar v Hruševju pri Postojni. V petek prejšnji teden dopolne je začelo goreti pri Antonu Debevcu v Hruševju. Burja je raznesla požar in v kratkem je gorela vsa gornja vas. Vojaštvo je rešilo le nekaj poslopij. Pogorelo je 15 poslopij, cerkev ni poškodovana in tudi ponesrečil se ni nihče.

Nihče naj ne pozabl, da je spomlad tu, ter naj obdela svoje zemljišče, vrt ali pa naj najame kos zemlje, da vsaj nekaj pridelava za življenje.

Založba delavskih koledarjev ima v zalogi še nekaj žepnih in Rudarskih koledarjev. Ker je vsebina koledarja jako zanimiva, priporočamo vsem sodrugom, ki koledarja še nimajo, da ga takoj naroče pri Založbi delavskih koledarjev, Šelemburgova ulica 6./I., Ljubljana. Cena 1 K 20 vin., po pošti 10 vin. več.

Zaplenjenje premogokopov itd. na Ogrskem. Ogrska vlada je izdala naredbo, ki jo pooblašča, da sme zapleniti obrate, pridelujoče premog, koks in brikete ter jih sama voditi, če ne izdelujejo toliko materiala, kolikor ga morajo, če javnim ali državnim podjetjem ne dajo svojih pridelkov pod primernimi pogoji ali če zahtevajo za svoje izdelke brez vzroka previsoke cene.

Sodrugi in sodružice! Delavsko vprašanje tudi sedaj med vojno ni zaspalo. Mnogo boljše razmere bi si delavstvo že sedaj lahko izvojevalo, če bi bilo še bolje organizirano. Delavsko vprašanje bo pa po vojni izbruhnilo še vse s hujšo elementarno silo na dan, ker bodo to zahtevale nove gospodarske razmere in življenski pogoji. Nihče naj torej ne zanemarija svojo organizacijo. Dolžnost nas vseh je, da sodelujemo potom svojih organizacij za čimboljše razmere. Zapomnimo si to, da se ne maščuje malomarnost naša nad nami samimi.

Strah in stud pred mrčesi, stenicami, bolhami, ušmi, muhami, ščurki, grili, molji in drugo golaznijo je gotovo upravičen, kajti muhe razširjajo s svojim oblezenjem smetij in potem jedil, boleznij, molji, grili, ščurki, peresne uši povzročajo škodo v hiši, stenicice, bolhe, uši pa nadlegujejo ljudi in živali. Vso to golazen v hiši, kuhinji, hlevu in vrtu pokonča takoj Fellerjev mrčesni prašek „Elsa“ ki prekaša vsa druga mrčesna sredstva. Cene pred vojno. 5 velikanskih škatelj 5 kron, — 1 škatljo kot priklado 1 K, razpošilja edino pristno lekarnar E. V. Feller, Stubica, Elzevir št. 334 (Hrvaško).

Svetovni pregled.

Na bojiščih ni bilo posebno važnih dogodkov. Na italijanski bojni črti pri Gorici in na Tirolskem topovski boji presledkoma in posamezni manjši napadi, na ruski bojni črti večji boji le v karpatskem in gališkem delu, prav ljuti boji se vrše na Balkanu okolo Bitolja, kjer napadajo zlasti Francozi. Najbolj značilne za sedanjo vojno so operacije na francoskem bojišču. Tam se vrše neprestano po posameznih oddelkih boji. Nemci so se umaknili s svojih bojnih postojank na 90 kilometrov dolgi črti ter s tem prisilili Francoze in Angleže, da jim morajo slediti, sami pa so s tem premikanjem skrajšali 560 kilometrov dolgo bojno črto za 70 kilometrov. Vojaški krogi smatrajo, da je s tem umikanjem zopet onemogočena velika ofenziva sporazuma na zahodu vsaj za par mesecev, ker morajo Angleži in Francozi svoje čete premikati in izvesti utrbe po izpraznjenem ozemlju, ki sicer ni obsežno, ipak važna sprememba pri sedanjem načinu vojevanja. S tem korakom je Nemčija zopet pritegnila v spomladanskih operacijah inicijativo nase. V Mezopotaniji so se Turki še nekoliko umaknili. — Zračni boji se neprestano ponavljajo na vseh bojiščih. Italijanski letalci so metali bombe zopet na Trst. Nemški zrakoplovi in letala so zopet obiskali London (en Zepelin se ni vrnil.) Nemška mornarica je prodrla v Kanal in potopila nekaj angleških ladij. V Sredozemskem morju je bila potopljena velika bojna ladja (francoska.) — Na nadaljevanje te vojne bo pa sigurno mnogo vplivalo veliko gibanje v Rusiji.

Nezdružljiv položaj Italije. Iz Italije došla poročila naznanjajo, da vsled pomanjkanja premoga deluje cela vrsta obratov za izdelovanje municije samo še pol dneva. Pomanjkanje premoga je vedno večje in neki italijanski minister je baje rekel, da bo položaj za Italijo nezdružljiv. Tudi v vladi prijaznih krogih si pridobiva tla mnenje, da Italija nima z vojno nič več pridobiti, z nadaljevanjem vojske pa izgubiti še mnogo. Odkar se je začela neomejena podmorska vojna v Sredozemskem morju, se čutijo v povečani meri pojavi, ki govore proti nadaljevanju vojne in razpoloženje Italije, zlasti v trgovskih krogih je skrajno potrto in izmučenost je splošna.

Gibanje za mir je postalo zopet živahnije. Socialisti v Italiji, Franciji in na Angleškem, zlasti pa v Rusiji, kjer imajo v Petrogradu takorekoc popoln vpliv, silijo na konec vojne. Poročila pravijo, da je sodr. Čejze izstopil iz narodnega odbora, ker se ne strinja z naroč. li nove vlade inso delavci z radikalnimi strujami osnovalisvoj izvršilni odbor.

Stavke v francoski vojni industriji. „Humanité“ poroča, da so na Francoskem nastale velike stavke v vojni industriji.

Separatistično gibanje na Finskem. S finske meje se poroča, da se je revolucionarno gibanje po vsej Finski razširilo kar najhitreje, pri čemur se istočasno kaže očitno, da je gibanje na Finskem povsem separatističnega značaja. V mestih so bila baje ogromna zborovanja, na katerih so govorniki ob brezkončnem veselju navzočih izjavili, da je prišel trenotek, da se Finska osvobodi izpod ruskega jarma in se pretvori v samostojno državo z ustavo, odgovarjajočo finskim tradicijam. Petrogradski eksekutivni odbor je zbog tega preobrta na Finskem jako vznemirjen in skuša pridobiti Fince z dalekosežnimi privolitvami za rusko revolucijo. Odprava Finskega generalnega guvernerja kakor tudi aretacija generalnega guvernerja Seyna in njegovega pomočnika sta v zvezi s tem stremljenjem.

Kriza v francoski vladi. Nedavno je imela francoska vlada sejo in na njej je večina ministrov sklenila, da naj v važnih stvareh končno odločuje predsednik republike Poaincré. Ta sklep ministrskemu predsedniku Briand ni ugajal, zato je podal demisijsko kabineta.

Novo francosko ministrstvo je sestavljeno. In sicer: predsedstvo in zunanje stvari Ribot, pravosodje Viviani, vojna Painleve, mornarica Lacaze, oboroževanje Thomas, finance Thomas, notranje stvari Malvy, javni pouk Steeg, javna dela Desplas, trgovina Elementel, poljedelstvo Jernand Davit, preskrba Violette, delo in socialno skrbstvo Bourgeois, kolonije Maginot, državni podtajnik zračnega plovstva Daniel Vincent. Briand je torej moral iti. Novo ministrstvo skuša vsaj spočetka nadaljevati Briandovo politiko. Ali bo bolj naklonjena miru nego je bil Briand, tega še ne vemo.

Uspeh železničarjev v Zedinjenih državah. Železničarji v Zedinjenih državah so stavili svoje zahteve, med katerimi je najvažnejša zahteva osemurnega delavnika. Da se prepreči preteča stavka železničarjev, so sklenili zastopniki železnic in zastopniki železničarskih zvez, ki določiti osemurni delavnik in na uro najmanj eno osmino dnevnega zaslužka za čezurno delo.

Kitajska in Avstrija. »Petit Parisien« poroča iz Pekinga, da je v kratkem pričakovati, da bo pretrgala Kitajska stike z Avstro-Ogrsko.

Pomirjenje živcev v stanju obolevnosti vsake vrste je najvažnejša odredba. Od bolezni vznemirjeni živci so vzrok, da bolečine še hujše občutimo, kot so v resnici. To opazimo, ako kaka druga stvar, n. pr. kako zanimivo pismo, odvrne našo pozornost od bolečine. Ko začnemo brati pismo, bolečine ne občutimo več. Zato je pomirjenje živcev najvažnejše za olajšilo bolečin. Bolečine hladeče sredstvo, ki takoj pomiri živce, je Fellerjev blagodišeči rastlinski esenčni fluid z zn. Elzafluid, ki hitro pomaga pri bolečinah vsake vrste. Cene pred vojno 12 steklenic tega dobrodejnega domačega zdravila pošlje franko za 6 kron E. V. Feller, lekarnar, Stubica, Elzatr. 334 Hrvaško. Tu tudi lahko obenem naročite Fellerjevo milo odvajajoče rabarbarske kroglice z znamko Elzakroglice, 6 škatlic franko za 4 K 40 v. Obe zdravili naj bi imeli vedno v hiši, ker nadomestujeta skoro domačo lekarno, in se izborna izkažeta pri vseh bolečinah, ki so posledica utrujenosti, prepriha, ali pa pri použitju pokvarjenih jedi. Naglo utolaži bolečine Fellerjeva mentolska stogla zoper migrene. Cena z ovitkom 1 K.

„Der Kampf“. Socialno-demokratični mesečnik. Pravkar je izšla 1. in 2. številka za januar in februar desetega letnika. Ta dvojna številka ima naslednjo vsebino: J. Austerlitz, Zagotovljena ustava; Ad. Braun, Nevtralci in vojna; I. Polach, Naše šolstvo pred vojno in po vojni; E. Puecher, Zgled uradne in združne preskrbne organizacije; R. Woldt, Ustavna vprašanja v nemškem gibanju strokovnih organizacij; J. Pistiner, Ustanovitev na Izrodu; E. Strauss, Karl Lamprecht in njegovo zgodovinsko naziranje. „Der Kampf“ stane za celo leto K 7-20,

za pol leta K 3-60. Cena tega dvojnega zveska K 1-20. Naroča se pri upravi „Der Kampf“, Wien, V. Rechte Wienzeile Nr. 97 ali pa Volksbuchhandlung, Graz, Mariengasse Nr. 16. Ta znanstveni list je jako priporočljiv za vse, ki se zanimajo za znanstvene razprave sploh, posebno še sedaj, ker razpravlja o vseh važnih javnih vprašanjih.

Podporni sklad.

XXXII. izkaz.

Jože Kopač K 2.—; Jože Bukovnik K 10.—; Ivan Erlah K 10.—; Anton Kristan K 2.—; Splošno kreditno društvo v Ljubljani K 100.—; člani nadzorstva „Spl. kred. društva“ K 5.—; skupaj K 129.—; prej izkazanih K 2803-75, skupaj torej K 2932-75.

Prispevke sprejema sodružica Alojzija Štebijeve, Ljubljana, Franca Jožefa cesta 5.

Izdajatelj Ivan Mlinar.

Odgovorni urednik Viktor Zore.

Tiska „Učiteljska tiskarna“ v Ljubljani.

Lepa koža

obrazu in rok, ki jo občudujemo na mnogih ljudeh, prinaša njih lastnikom dvojno korist. Prvič je lepa, bela, mehka koža potrebna za zdravje celega telesa,

kajti le snažnost in mehkost kože omogoča neovirano dihanje kože. Nadalje naredi lepota obraza in rok na naše soljudi prijeten, dopadljiv, vabljev vtis. Nesnažnosti kože, mozolji, zakažni črvi, pege, solne maroge itd. naredijo pa oduren vtis, kar dotičniku pogosto škoduje. Nadalje motijo te nesnažnosti dihanje kože, in to je škodljivo zdravju. Mnogo tisoč mož in žena rabi v obrambo in za negovanje kože Fellerjevo preizkušeno pomado za obraz in kožo „Elsa“, ki stane samo 2 kroni (2 lončka franko 5 kron). V nasprotju s pogosto škodljivimi lepotili je popolnoma neškodljiva. Odstrani nesnažnosti kože, brani pred solničnimi marogami, pegami, zakažnimi črvi, mozolji itd. Namesto ostrega, pogosto škodljivega mila naj se vzame za obraz Fellerjevo lilijno milo (1 K) ali Fellerjevo boraks-milo (80 vinarjev) in toaletni umivalni prašek (boraks-prašek, 1 K).

Bujna rast las

ki naredi vsak obraz lepši, se doseže s Fellerjevo pristno Tannohina-pomado za rast las „Elsa“. Cene pred vojno (en lonček št. I. 1 K 60 h, močnejše vrste št. II. 3 K). Krepi glavno kožo, zabrani plešo in predčasno osivelost, učini, da zrastejo novi, zdravi, elastični, dolgi lasje mladostne barve, naredi krhke lase mehke in elastične tako da se dajo iz njih narediti lepe frizure. Ne vsebuje nobenih škodljivih snovi in zasluži torej prednost pred škodljivimi izdelki, kakor jih pogosto ponujajo nelekarnarji. Za nego brk Fellerjeva maža za brke (50 vin.). Naroči naj so naravnost pri E. V. Fellerju, lekarnar, Stubica, Elzatr. št. 334. (Hrvaška.)

Učiteljska tiskarna

LJUBLJANA, Franciška ulica št. 6
registrovana zadruga z omejeno zavezo.

Tiskovine za šole, županstva in urade. Najmodernejšje plakate in vabila za .. shode in veselice. ..

Letne zaključke

Najmodernejšja uredba za tiskanje listov, knjig, brošur, muzikalij itd. ..

Stereotipija. Litografija

Okrajna bolniška blagajna v Ljubljani.

Pisarna: Turjaški trg št. 4, prvo nadstropje
Uradne ure so od 8. zjutraj do 2. popoldne
Ob nedeljah in praznikih je blagajna zaprta.

Zdravnik blagajne	Ordinira		Stanovanje
	dopol.	popol.	
Dr. Košenina Peter splošno zdravljenje	1/211—1/21		Turjaški trg št. 4 v okr. bol. blag.
Dr. Franc Minár kirurg in spl. zdr.	1/21.—1/23		Turjaški trg št. 4 v okr. bol. blag.

Člani, ki potrebujejo zdravniško pomoč, se morajo zglašiti v pisarni bolniške blagajne, da se jim izstavi nakaznico za zdravnika (bolniško zglašnico); brez te ordinirajo zdravniki le v nujnih slučajih, Troškov, ki nastanejo, kadar zboleli član sam pozove druge zdravnike, da ga lečijo, ne povrne bolniška blagajna. Od blagajniškega zdravnika izpolnjeni bolniški list se mora takoj oddati v blagajniški pisarni. Ob nedeljah in praznikih se ordinira le v nujnih slučajih. Za vstop v bolnico je treba nakaznice. Zdravila se dobe v vseh ljubljanskih lekarnah. Bolniščnina se izplačuje vsako soboto, če je ta dan praznik, pa dan prej od 8. zjutraj do 1. popoldne. S pritožbami se je obračati do načelnika okrajne bolniške blagajne.

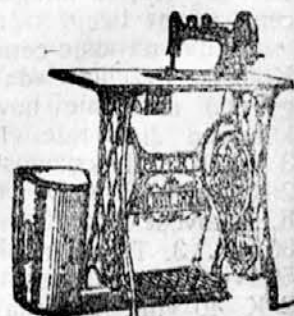
Načelstvo.

Ivan Jax in sin,

Ljubljana Dunajska cesta 17

priporoča svojo bogato zalogo

šivalnih strojev
in stroje za pletenje
(Strickmaschinen)
za rodbino in obrt.
Pisalni stroji Adler.

Vozna kolesa.
Ceniki se dobe za-
stoj in franko.

Podplati

se ohranijo, če se na nove ali malo ponošene čevlje pritrdijo nabitki iz usnja.

Za en par z žeblički cena

za otroke	za dame in dečke	za gospode
26—35	36—42	40—46
K 1-20	K 1-50	K 1-80

Dobe se v zalogi čevljev „P E K O“
Peter Kozina & Ko., Ljubljana,
Breg, nasproti Sv. Jakoba mostu.

